

Politiek in praktijk: Formatie

Korte omschrijving

Als docent vertel je over de onderhandelingen voor een nieuw kabinet. De leerlingen kijken een filmpje over de formatie en gaan in groepjes aan de slag met enkele begrippen.

Leerdoel

- Leerlingen kunnen zich een beeld vormen bij de formatie en waarom het zo lang duurt.
- Leerlingen weten globaal hoe het formatieproces verloopt en kennen enkele begrippen.
- Leerlingen ervaren dat partijen moeten samenwerken om een meerderheid te halen.

Duur

30 minuten

Benodigd materiaal

- Smartboard & internet
- Filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=ShCQnQh4jzY>
- Dit filmpje van het Jeugdjournaal is iets eenvoudiger, kan eventueel als extra startfilmpje. <https://www.youtube.com/watch?v=DVsnh7-WCDM>
- Geprinte en uitgeknipte kaartjes voor elk groepje van twee leerlingen.

Handleiding

1. Introduceer het onderwerp

“Vandaag gaan we het hebben over de **formatie**. Dat zijn alle gesprekken die moeten zorgen dat er nieuwe ministers en een minister-president komen. Dat noem je een **kabinet**. Een kabinet wil een **meerderheid in de Tweede Kamer**. Er zitten 150 mensen in de Tweede Kamer. Die mensen zitten op **zetels**. Voor een meerderheid moet je dus minstens 76 zetels hebben. Pas dan kunnen jouw plannen doorgaan. Want in Nederland hebben we geen dictator, niemand is in zijn eentje de baas. Daarom moeten de partijen samenwerken, en samen tot beslissingen komen. Daarvoor moeten ze met elkaar praten, heel veel praten, om te zorgen dat ze het met elkaar eens worden over wat het beste is voor Nederland. Geen enkele partij krijgt helemaal haar zin. Ze moeten accepteren dat niet alles zo gaat als ze zouden willen. Ze proberen wel om zo veel mogelijk hun zin krijgen voor de dingen die ze écht belangrijk vinden. Dat noem je **onderhandelen**. Als je het niet helemaal met elkaar eens bent, maar je wilt (of moet) wel samenwerken, dan moet je dus gaan praten met elkaar. Je kunt dan niet helemaal jouw zin krijgen.”

Vraag: heb jij wel eens onderhandeld? Bijv. over waar je heen wilt op vakantie? Of over welke film jullie zouden gaan kijken? Zakgeld? Bespreek dat in groepjes van twee.
Vraag: waarom denken jullie dat deze onderhandelingen zo lang duren?
Antwoord: je hebt meer dan drie partijen nodig, die moeten het allemaal eens worden. Dat is lastig.

2. Uitleg: belang van de formatie

Leg uit dat er zoveel aandacht is voor de formatie omdat daarvan afhangt welke partijen straks samen plannen gaan maken en uitvoeren. Dat maakt uit voor de toekomst van Nederland. Daar gaat deze les over.

3. Filmpje

Laat een kort filmpje zien over de formatie.

<https://youtu.be/PasfLnep15E>

Zet het filmpje telkens stop bij een lastig woord.

- KABINET
Wat betekent kabinet?
Dat zijn de ministers en staatssecretarissen.
- FORMATIE
Wat betekent het woord formatie?
De gesprekken die moeten zorgen voor een nieuw kabinet. (proces van het komen tot een nieuw kabinet). Formeren is dus gewoon een moeilijk woord voor onderhandelen. Ze noemen dat hier een moeilijke puzzel.
- MEERDERHEID
Hoeveel stemmen heb je nodig voor een meerderheid in de Tweede Kamer?
76 stemmen/zetels. Een zetel is een stoel in de Tweede Kamer.
- MOEILIJKE PUZZEL
De presentatrice noemt het een moeilijke puzzel. Waarom is het een puzzel?
De partijen moeten bij elkaar passen en dat is een soort puzzelen.
- (IN)FORMATEUR
Er zijn een hoop woorden voor mensen die bezig zijn met de formatie. Zet ze in de goede volgorde: formateur, verkenner, informateur.
De verkenner begint met alle partijen te praten. De informateur gaat door en kijkt welke partijen samen willen werken. Als er partijen samen willen werken dan gaat de formateur (de minister-president) samen met die partijen overleggen over welke plannen ze het eens zijn en wie er in het nieuwe kabinet komen.
- LEKKEN
Stiekem aan journalisten plannen vertellen. Vraag aan de klas: waarom zou je die plannen vertellen? Antwoord: bijvoorbeeld omdat je het niet eens bent met de plannen en hoopt dat andere Nederlanders dat ook niet zijn. Je kunt ook per ongeluk lekken. Zoals die minister die gefotografeerd werd met een papier onder haar arm waar informatie op stond. Iedereen kon toen lezen wat er besproken was.

- STILTE
Waarom houden partijen hun lippen stijf op elkaar tijdens de formatie?
Als ze te veel vertellen over de gesprekken, dan kan het overleg mislukken. Ze moeten elkaar vertrouwen, omdat ze straks vier jaar samen willen werken.
- UIT ETEN
Soms gaan partijen even samen uit eten. Waarom doen ze dat?
Samen eten is gezellig. Als ze een beetje ruzie hebben dan kunnen ze het tijdens het eten weer goedmaken.
- GROOTSTE PARTIJ
Is de minister-president altijd van de grootste partij?
Nee niet altijd, de andere partijen moeten wel met je samen willen werken. Als dat niet lukt dan wordt iemand van een andere partij minister-president. Maar dat komt zelden voor.
- MINISTER
Hoe wordt je minister?
De partij kiest zelf wie ze minister willen maken. Soms is dat een Kamerlid met veel ervaring, of een wethouder van een grote stad. Meestal iemand die al heeft laten zien dat ze in staat is om een grote organisatie te leiden.
- LANGSTE FORMATIE
Het onderhandelen kan soms best lang duren. Wat was de langste formatie?
225 dagen (dat is ruim 7 maanden!)
- BORDES
Het nieuwe kabinet wordt (samen met de koning) gepresenteerd op het bordes van het paleis waar de Koning werkt of woont. ('Bordes' is gewoon een deftig woord voor het platte gedeelte van een trap).

4. Aan het werk

Verdeel de klas in groepjes van twee leerlingen. Deel de kaartjes uit en vraag de leerlingen om de goede kaartjes aan elkaar te koppelen om te controleren of de stof goed is blijven hangen.

5. Nabespreking

Bespreek de goede antwoorden klassikaal.

LEKKEN	Stiekem plannen vertellen aan journalisten.
---------------	---

ZETEL	Een stoel in de Tweede Kamer. Er zijn 150 stoelen.
--------------	--

BORDES	Platte gedeelte van een trap. Waar de foto van de regering wordt gemaakt.
---------------	--

MEERDERHEID	76 (of meer) zetels in de Tweede Kamer
--------------------	--

KABINET	Ministers en staatssecretarissen
(IN)FORMATEUR	Iemand die na de verkiezingen helpt een kabinet te maken.
FORMATIE	Partijen praten met elkaar om een kabinet te maken.
ONDERHANDELEN	Samen proberen om afspraken te maken.